

Szociális térkép Tiszavasvári Széles, Keskeny út

Készítette:

Kornisné Liptay Elza Szociális és Gyermekjóléti Központ



Elemzést végezték: dr. Molnár Tímea – Gombos – Boczák Anita

2025. szeptember – 2026. március

Mi a szociális térkép alapja

A szociális térkép olyan információs alap, amely szociológiai elemzésen alapul, a szociális tervezéshez szükséges alapvető adatokat tartalmazza, lehetővé téve a közösségi élet, az életkörülmények és az egyénekre, családokra irányuló fejlesztést célzó tervek kidolgozását. Lényegében egy olyan részletes áttekintés a társadalmi helyzetről, amely feltárja a közösség erősségeit és gyengeségeit. Segít felismerni a társadalmi problémákat, a közösség szociális nehézségeit, és azon akadályokat, amelyekkel az adott vizsgált területen küzdenek.

Tiszavasvári szociális térkép elkészítésének előzményei

A BM/3017-13/2021 projekt kapcsán Sztojka Attila a Belügyminisztérium Társadalmi esélyekért felelős államtitkár úr látogatást tett városunkban, a város két szegregált településrészén. A Szentmihályi településrészen a Széles és Keskeny úton nagy elhanyagolást, hiányosságokat tárt fel (elhagyott, üres, kerítés nélküli házak, mellékhelyiségek hiánya, túlszűfoltosság), és kezdeményezte a szociális térkép elkészítését, melynek eredménye lehetőséget teremt a továbbiakban pályázati források lehívására. Tiszavasvári Város Önkormányzata Képviselő - testülete 2025. július 31. napján 202/2025 számú határozatával elfogadta a szociális térkép elkészítését 2025. szeptember 30. napjával bezárólag. A szociális térkép első lépésben a város leghátrányosabb településrészét mérte fel, ahol a társadalmi problémák jelentősek.

A Belügyminisztérium Társadalmi Esélyekért Felelős Helyettes Államtitkárság Nemzetiségi és Társadalmi Kapcsolatok Főosztálya - BM/2488/2026 iktatószámú levelében - kérte az elkészült Szociális térkép kiegészítését, a megküldött szempontok figyelembevételével.

A kutatási munkálatokban a Kornisné Központ Család- és Gyermekjóléti Központ, valamint a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársai, továbbá a Tiszavasvári Város Roma Nemzetiségi Önkormányzat vezetője és munkatársai vettek részt.

Az előzetes tervek között szerepelt, hogy a felmérést követően egy átfogó képet kapjunk a Széles, Keskeny úton élők szociális helyzetéről, lakáskörülményeikről, higiéniai szokásaikról, népességszámról, a romákra jellemző generációs együttéléstről, iskolázottságukról, munkában elfoglalt helyükről, társadalmi életükről. Célkitűzéseink között szerepelt, hogy olyan adatok birtokába jussunk, amelyek segítséget nyújtanak a jövőben a vizsgálatba bevont lakosság élethelyzetének javítására, ezáltal egy élhetőbb tisztább, rendezettebb környezetben éljenek a családok és nőjenek fel a gyermekek.

Feltártunk olyan igényeket, tendenciákat, fejlesztési lehetőségeket, amelyek a jövőben segítik az itt élők egészségés fejlődését, és csökkentik a helyi társadalmi egyenlőtlenséget.

Tiszavasvári település bemutatása

Tiszavasvári két korábbi település –Büd és Szentmihály– összeolvadásával jött létre. Városunk Büd és Szentmihály, Tiszabüd és Büdszentmihály néven is létezett a történelem során. 1950-ben a települések újra egyesülésének következtében– Vasvári Pálra emlékezve– 1952 óta Tiszavasvári az egyesült községek neve, de a tényleges várossá válására 1986-ig kellett várnia. A város központjától mintegy 7 km-re DNy-i irányban található a Tiszavasvárihoz tartozó, de a magtelepüléstől különálló, Józsefháza és Dankópuszta. Józsefháza lakófunkciójú, Dankópuszta pedig elsősorban mezőgazdasági funkciójú terület.

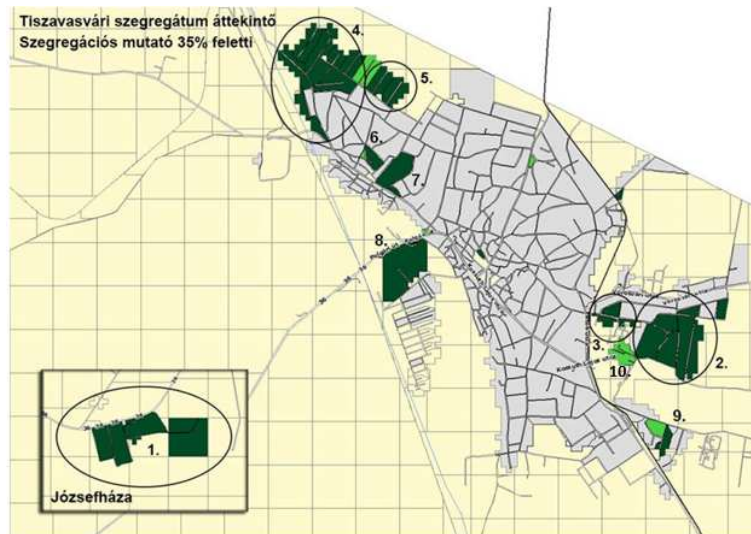
Tiszavasvári közel 13 ezer lakosú település, Magyarország Észak-Alföldi régiójához tartozik, Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye „nyugati kapuja”, a 38 ezres térség fejlődő központja. A 2013. január 1. napja óta működő járási rendszerben járási székhely a hozzá tartozó Szorgalmatos, Tiszadada, Tiszadob, Tiszaeszlár és Tiszalök településekkel. Városunkat a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Kormányrendelet a komplex fejlettségi mutató alapján a fejlesztendő járások közé sorol.

Az ország fővárosától, Budapesttől 210 km-re keletre, míg a román, az ukrán, a szlovák határtól pedig 100-100 km-re fekszik. A várost az M3-as autópályával összekötő 36-os főközlekedési út szeli át. Az M3-as autópálya településünk határától 10 km-re épült meg. Fekvése kiváló, hiszen három vármegye határán helyezkedik el.

Szegregált területek Tiszavasváriban

A szegregált vagy szegregációval fenyegetett területeket a 2011-es népszámlálás adataiból nyert ingatlan-szintű szegregációs adatok alapján készített KSH-adatszolgáltatást felhasználva lehet azonosítani. A kijelölés alapja a szegregációs mutató, vagyis a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül. Abban az esetben, ha ez az arány egy összefüggő területen, legalább 35%-ot mutat, és a szegregációs feltételeknek megfelelő lakosságcsoporthat létszáma eléri az 50 főt, akkor kialakult szegregátumról beszélhetünk.

A következő 1. sz. ábra jól láthatóvá teszi Tiszavasváriban a szegregátumok területi elhelyezkedését és mutatóit.



1. sz. ábra

A népeségtanikai összetételét tekintve már a 2001. évi népszámlálás adatai alapján is kiemelkedő volt a roma kisebbség aránya: a városban akkor a lakosok 8,91%-a vallotta magát a roma kisebbséghez tartozónak. Ez az érték 2011-re 11,70%-ra emelkedett. Más hazai nemzeti kisebbséghez tartozók csak elenyésző számban fordulnak elő (összességében 1% alatt). Becslések szerint a népszámlálás során mért értéket jóval meghaladja a város roma lakosságának aránya, a valós érték kb. 16–17% lehet. A helyi romák többsége két településrészen, szegregált körülmények között él. Egy korábbi tanulmány szerint a büdi városrész É-Ny-i felében inkább romungrók, míg a Külső-Szentmihály K-i felén oláh cigányok laktak. Mára ezek a határvonalak elmosódottabbak, de a két városrészben az életkörülmények lényegesen rosszabbak a város többi részénél.

A fenti térképen látható 2. szegregátum a város legnagyobb szegregátuma, Külső-Szentmihály lakóterületének DK-i peremén alakult ki, a Toldi utca - Madách utca - Keskeny utca - Katona József utca - Kiss utca - Erdő utca - Széles utca - belterületi határ által határolt területen.

A településrészt leromlott állapotú épületek jellemzik. Sok, korábban szociális támogatásból épült lakóház mára teljesen elhasználódott. Ezek egy része, valamint az engedély nélkül, vályogból készített lakóépítmények jelentős része életveszélyes. A lakóházakat tekintve itt a legmagasabb az alacsony komfortfokozatú lakások aránya, ugyanakkor kevésbé jellemzőek az egyszobás lakások.

Ezen a városrészen nagyfokú higiéniai elhanyagolásról is beszélhetünk, melynek eredménye az élősködök, rágcsálók elterjedése, mely több fertőző betegség előfordulását eredményezi.

A rendszerváltást követő piacvesztés, a gazdasági szerkezetváltás elmaradása hosszú időre meghatározta a város foglalkoztatási helyzetét. Jellemző, hogy az ipari munkahelyek megszűntével nincs olyan gazdasági ágazat, mely felszívna a munkanélküliek tömegét.

A mezőgazdasági nagyüzemek leépítése, az építőipari cégek megszűnése, átalakulása, majd az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt. tömeges létszámleépítése, a könnyűipari üzemek (Komár, később Delta Kft.) megszűnése volt a legnagyobb hatással a gazdasági élet alakulására. A kétharmadára csökkent aktív keresők egy jelentős része kénytelen a térségen kívül munkát végezni. Különösen a műszaki értelmiség és a jól képzett szakemberek helyi gazdaságból való kényszerű kivonulása okoz érzékeny veszteséget a városnak. A versenyszférában a munkahelyüket elveszített, valamint újratermelődő szakképzettség nélküli iskolázatlan álláskereső munkavállalása szinte lehetetlen. A mezőgazdaság mellett a feldolgozóiparban és az építőiparban foglalkoztatottak száma és aránya is jelentősen csökkent.

Szociális térkép készítésének bemutatása

A kutatás során kérdőíves vizsgálatot alkalmaztunk, melyben azok a szociális szakemberek vettek részt, akik rendszeresen tartanak kapcsolatot a vizsgálati területen élő lakosokkal, családokkal kapcsolatot, így már kialakult egyfajta bizalom részükről.

A szociális térkép nem csak az egyes problématerületeket tárja fel, hanem körvonalazódhatnak benne az ezen a területen élők jóléte érdekében teendő lépések is. Segít felismerni a társadalmi szükségleteket, szociális problémákat, és lehetőséget biztosít arra, hogy az itt élők számára a jövőben a Maslowi piramis minden szintje elérhető legyen. Rávilágít arra, hogy amennyiben a legalsó fiziológiai szükséglet nincs biztosítva, így az itt élők nem tudnak a társadalom hasznos tagjává válni. Szükség van a mesterséges, és természetes erőforrások mozgósítására, ami kutatást követően az elsődleges feladat lesz.

Tanulmányokból kiderül, hogy korábban már végeztek ezen a területen szociális felmérést. Lengyel Gabriella Tiszavasvári cigány népessége című tanulmányában leírja, hogy 1997 elején a családsegítők által összegyűjtött adatokból 128 ház és 788 ember lakott a Széles úton. 2011 népszámlálási adatok azonban már azt jelzik, hogy a felső ábrán látható 2, szegregátumban 202 lakott lakás található 1497 lakossal. Ezen adatok nem csak a Széles és Keskeny út adatait tartalmazták.

A kérdőíves vizsgálat során az 1993. évi III. törvényben meghatározott fogalmakat tekintettük az értékelés alapjának.

Család: egy lakásban együtt lakó ott bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező közeli hozzátartozó közössége.

Közeli hozzátartozó: házastárs, élettárs

Háztartás: az egy lakásban együtt lakó ott bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező személyek közössége.

A kérdőíves vizsgálat során megállapítást nyert, hogy nagyon sok lakó sem tartózkodási hellyel, sem bejelentett lakóhellyel nem rendelkezik, abban az ingatlanban, ahol életvitelszerűen él.

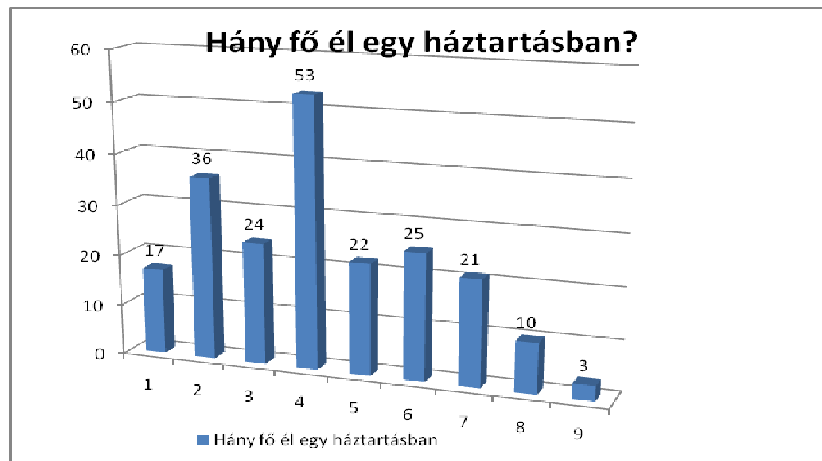
A kutatás időtartamának és jellemzőinek bemutatása

2025. szeptember 01. napjától 2025. szeptember 30. napjáig zajló kutatás alapján 213 személyt kérdeztünk meg, amelyből 2 fő nem kívánt válaszolni. Azon személyek, akik nem kívántak válaszolni nem indokolták a válaszadás megtagadását. Keskeny úton 66 lakott ház található 141 családdal, Széles úton 37 lakott ház 70 családdal, így összesen a két utcán 103 lakott lakás található, és 211 család. Az adatok a szociálpolitikai kedvezményből épített házakat, valamint az önként felépített vályogból készült putrikat is tartalmazzák.

Családok/ház	Keskeny út (66 ház)	Széles út (37 ház)
4 család/ház	9	2
3 család/ház	16	7
2 család/ház	16	13
1 család/ház	25	15
Összesen:	66	37

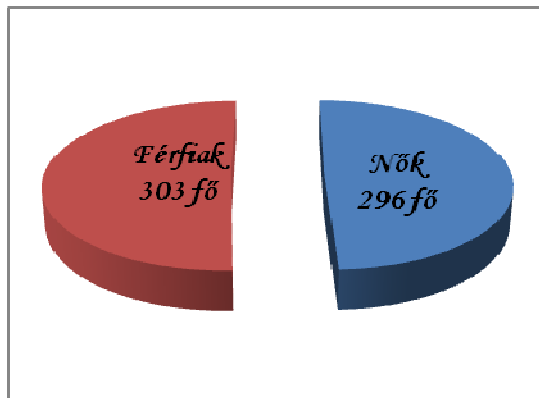
1. sz. táblázat

Az adatok jól tükrözik a generációs együttéléseket, illetve azt, hogy a lakások túlszűfoltak, mivel akár négy család is együtt él. Az egyik túlszűfolt házban 24 fő él, a másikban 20 fő. Van olyan lakás is a Keskeny úton, ahol szintén 19 fő él, és 6 olyan lakás, ahol egyenként 15 fő a lakók száma. A túlszűfoltág és a generációs együttélés ezen adatokból jól kirajzolódik.

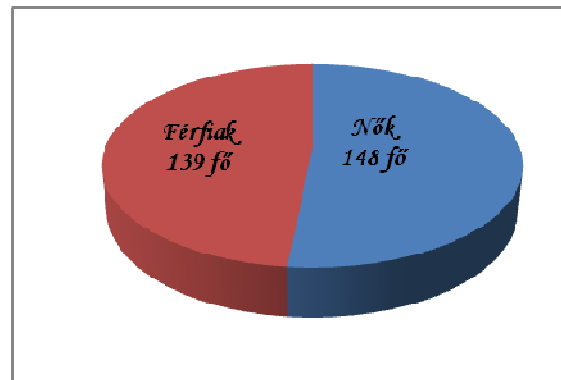


1. sz diagram

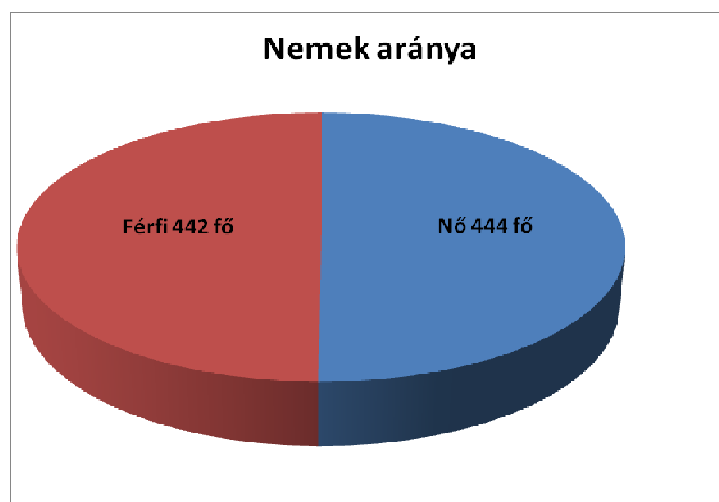
A kutatásban szereplő személyek életkor és kor szerinti megbontása



2. sz. diagram
Keskeny utca



3. sz. diagram
Széles utca



4. sz. diagram

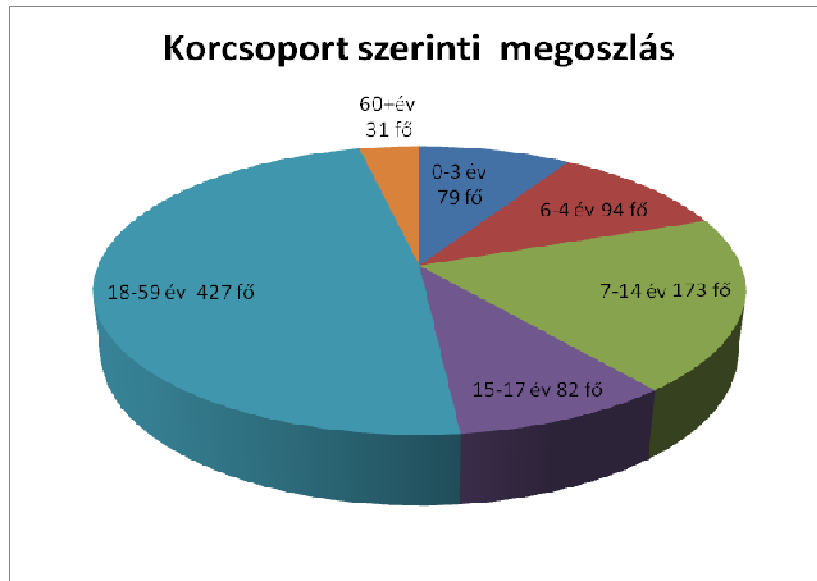
Keskeny, Széles utca lakosság összetétele

A kutatás legfontosabb eleme, hogy hány személy él a Széles, Keskeny úton ez az adat jelenlegi felmérés alapján 886 fő. A Keskeny úton 66 házban 599 fő, még a Széles úton 37 házban 287 fő él. Elég magas számnak bizonyul a Széles út lakosság száma, mivel ott azonban kisebb nagyságú lakásokban sokkal több család él.

Az 1997 kutatás alapján (788 fő) így megállapítható, hogy közel 100 fővel élnek többen 2025-ben. Azonban arról is beszélnünk kell, hogy 28 év alatt nagyon sokan kiköltöztek a települési szegregált környezetből. A Major rész több utcába beköltöztek, Katona József, Gépállomás, Madách, Kiss, Erdő, Toldi, Szarvas utca, így a kimondottan vizsgált utcák lakónépessége nem összességében mégsem csökkent az évek alatt.

Ennek oka abban fellelhető, hogy a vizsgált célcsoportban a fiatal lányok, már 13-14 évesen anyává válnak, így 20 éves korukra akár 3 gyermeket is nevelnek. Elmondható, hogy a fiatal roma lányok körében a születésszabályozás kérdésköre összetett társadalmi, kulturális és egészségügyi probléma, amely szorosan összefügg a korai gyermekvállalással, a mélyszegénységgel és az oktatási rendszerből való korai lemorzsolódással. A hagyományos roma kultúrában a női szerep elsődlegesen az anyasághoz kötődik, ami a korai gyermekvállalást támogatja, ez gyakran a tanulmányaik megszakításához vezet.

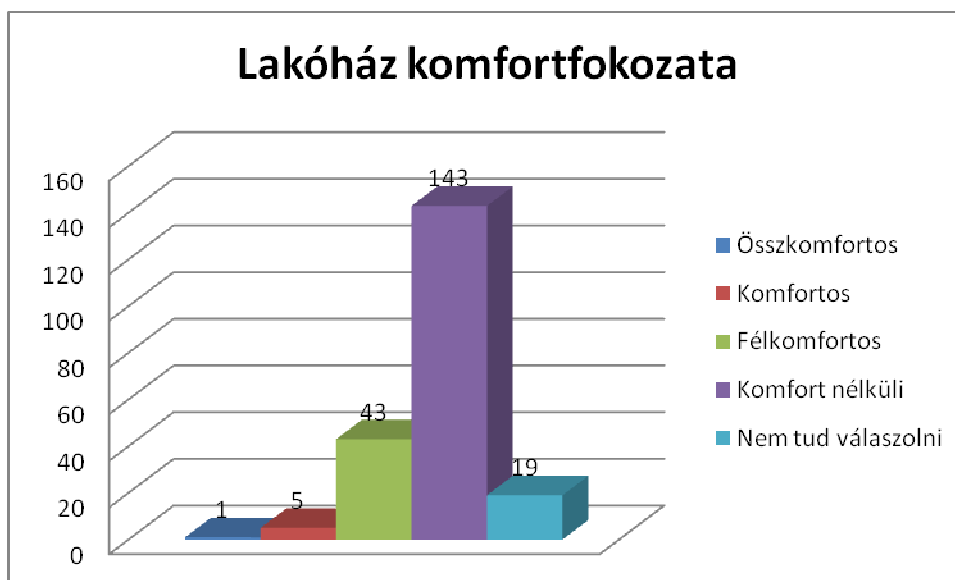
Azon családok, ahol a munkahely és az iskolai végzettség értéként jelent meg az életükben, próbáltak gyermekeik részére biztos jövőt kialakítani. Ebből következett, hogy az alacsony szociokulturális környezetből kilépve új életmódot alakítottak ki. Ezen családok családfői rendszeres munkaviszonyt létesítettek a környéken lévő üzemekben, intézményekben. (LEGO, TEDEJ ZRT, Tiszavasvári Város Önkormányzatának intézménye) Gyermekeik rendszeresen járnak a közoktatási intézményekbe, szakmát, érettségit szereztek. Lakókörnyezetük rendezett, társadalmi normáknak megfelelő.



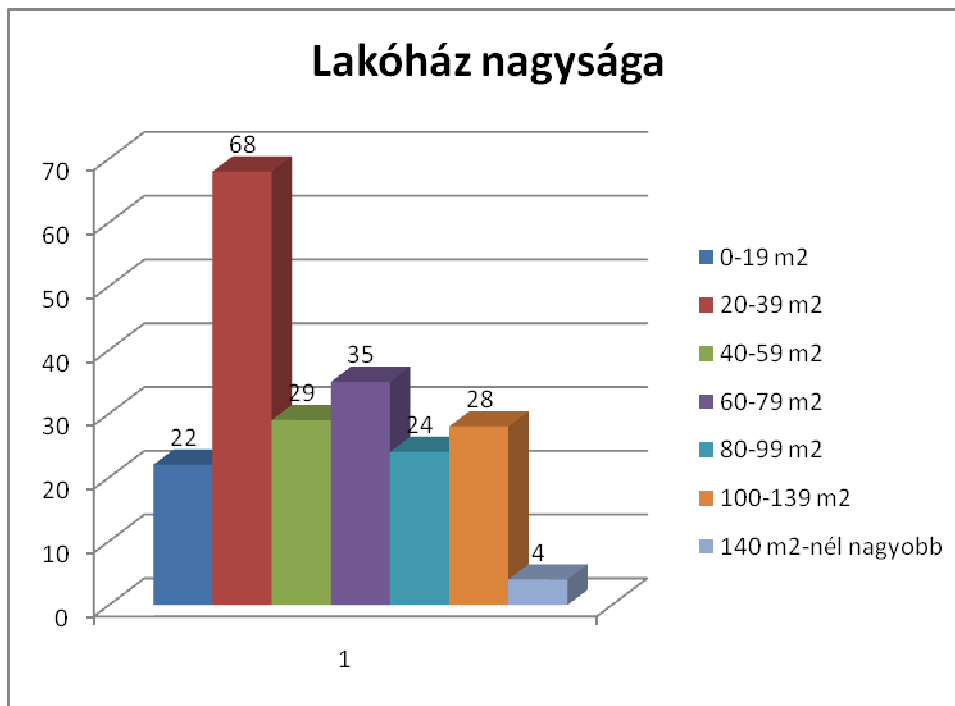
5. sz. diagram

A vizsgálatba bevont 886 főből 428 fő a 0-17 éves korú gyermek. Ami a számadatokból is látszik, hogy nagyon alacsony a 60 év feletti korosztály száma csupán 3%. Ennek tudományos megközelítése, valamint az okok feltárása egy másik tanulmány megírását képezhetné.

Életkörülmények, lakóházak komfortfokozatának bemutatása



6. sz. diagram



7. sz. diagram

A város ezen területén a mélyszegénység minden jele látható. A rendszerváltás előtt szociálpolitikai kedvezményből felépített házak tetőszerkezete, falai az idő folyamán nagyon elhasználódtak. Megfigyelhető, hogy több ház esetében a lakók falakat vertek ki, szobákká, konyhákká alakították át a szociális helyiségeket. A padlózat jellemzően beton, vagy földes alap, mely néhol linóleummal, szőnyeggel van letakarva.

Található pár szépen bebútorozott, rendeltetésszerűen használt lakás is, ahol fürdőszoba, WC is rendelkezésre áll a mindennapi higiénia biztosítása érdekében. Sajnos elmondható, hogy több házat teljesen az alapig lebontottak. A Keskeny úton 4 ilyen lebontott ház található.

A telekhatárok láthatatlanok, többségében nincsenek kerítéssel körbekerítve. A megkérdezettek 15%-nál található kerítés. Mindkét utcában áram, és vízhálózat is ki van építve, mégis nagyon sok esetben látható illegális áramvételezés. Több házban kártyás villanyóra van, mivel a havi bevételükből ezen szolgáltatást tudják kifizetni. Vezetékes gáz egyik lakásban sincs, így főzésre palackos gázt használnak, de a megkérdezettek 80 %-a sparhelttel főz. Fűtési lehetőségeket tekintve a megkérdezettek közül 1 családnál található központi fűtés, a többi család kályhával fűt. Így a kérdőív 15. kérdése szerint, hogy a tavalyi évben mivel fűtötte a lakást, változást nem lehet leírni.

Szennyvízhálózat az utcában nincs kialakítva. A vizsgált településrészen sehol nincs rendszeresen megművelt konyhakert, veteményes, még virágoskert sem. Haszonállat nagyon kevés helyen fellelhető, 2 háznál lovat tartanak, 10 háznál disznót nevelnek, baromfit senki nem tart. Nagyon sok kutya található a szegregátumban, azonban ténylegesen nem lehet tudni kinek a tulajdona, mivel chippel és oltással nem rendelkeznek, így senki nem vállalja, amikor probléma van velük.

A social media is megjelent a vizsgált településrészen, telefon, internet formájában. Asztali számítógéppel senki sem rendelkezik. Internethálózat az utcában nincs kiépítve, így telefonos hálózaton használják a fiatalok az internetet. Televízióval a megkérdezettek 85%-a rendelkezik.

Elmondható, hogy a lakásokban nagyon kevesen rendelkeznek fürdőszobával, WC-vel. Az udvaron is nagyon kevés árnyékszék található (megkérdezettek 40%). A tisztálkodás, mosás így ezen lakókörnyezetben élőknek nehézséget okoznak. Automata mosógép a megkérdezettek 10%-ánál, míg tárcsás mosógép a megkérdezettek 60%-ánál található.

A vizsgálat során feltárt településrészen élő lakosok 30%-a nem rendelkezik semmilyen mosásra szolgáló eszközzel. Sok esetben egy lakásban egy darab mosógép található, valamint egyik házból viszik a másikba, így segítve a mosási lehetőségeket. A jövőben felépülő Községi Ház ezen probléma megoldásában nagy segítség lesz az ott élők számára. A felmérés rámutatott arra is, hogy a mellékhelyiségnek, valamint a fürdőszobának kiépített helyiségeket, átalakították lakószobáknak. Több családnál tapasztalható volt, hogy a több generációs családok 3 szobát használnak, és a negyedik család a falat kibontva a tisztálkodási helyeket használja lakószobának.

A fentiekben leírt megállapításokból kiindulva a megkérdezettek közül 158 személy komfort nélküli házakban él, 45 személy félkomfortos házban. Az illegálisan felépített épületek száma a két utcán 22, ezek egy helyiségből állnak, ritkán kettő. A családok mindennapi élettere ez az egy helyiség, és akár nyolc fő is lakik „putrikban”.

A lakóházak nagyságát a 7. sz. diagram is jól szemlélteti, miszerint a vizsgált településrészen a megkérdezettek közül 68 család él 20-39 négyzetméteres házban, és csak négy család él 120 négyzetméter feletti házakban. A kutatás során az is megállapítható volt, hogy a Széles utca közepéig, illetve a Keskeny utca páratlan oldalának közepéig csak 1,5 szobás házak

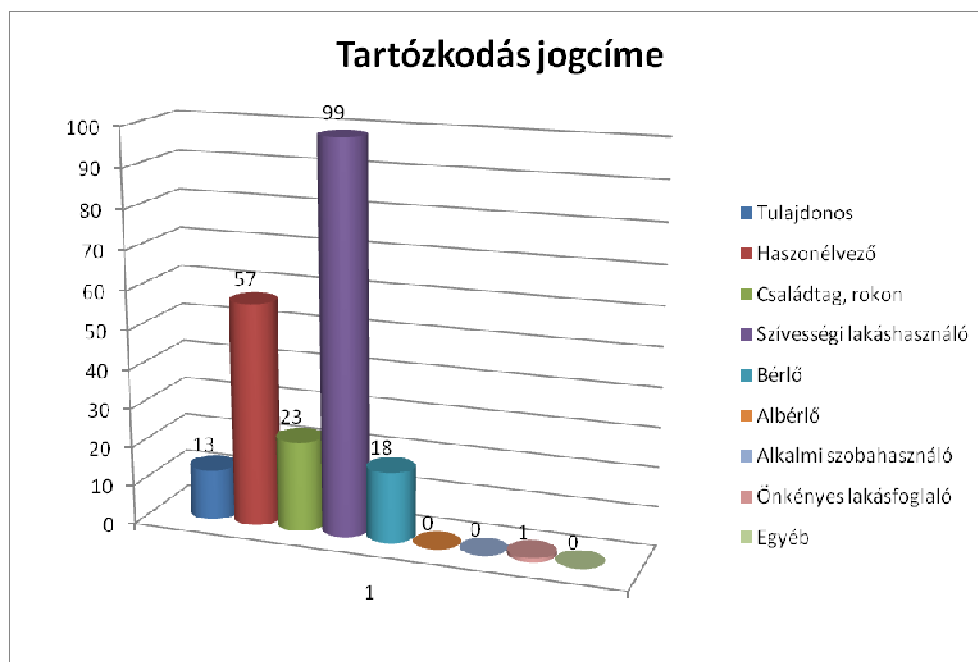
találhatóak. A fentiekben említett diagramból is jól kitűnik az illegálisan épített vályoglakások, melyekben összesen 22 család él.

Össességében elmondható, hogy a megkérdezett 211 háztartásból, 211 személy nyilatkozott a lakásuk komfortfokozatáról. A vizsgálat során jól látszódott, hogy egy lakásban több család él együtt. A roma hagyományokhoz alkalmazkodva több generáció él egy fedél alatt. A nagyszülők, gyermekeikkel és unokájukkal élnek egy házban. A Keskeny úton több szociálpolitikai lakás található, melyben 3-4 szoba van. A 20-39 négyzetméteres helyiségek családonként egy szobát jelentenek, melyben szülők gyermekeikkel, akár tízen is együtt élnek. A vizsgálat elején lévő 1. sz. táblázat is mutatja, hogy egy lakásban hány család él. A legnagyobb számot a 3 családos lakások jelentik.

A jelenlegi lakóhely, és a tartózkodási hely kapcsolata

A megkérdezettekből csak 13 család lakik saját tulajdonú lakásban, 57 család haszonélvezőnek vallotta magát. 23 család nyilatkozott úgy, hogy családtagként lakik a lakásban, ami jelenthet szülő-gyermek kapcsolatot, vagy testvér-testvér kapcsolatot.

Az alábbi 8. sz. diagram a tartózkodási jogcímekre adott válaszokat mutatja be, melyben egyértelműen a szíveségi lakáshasználat a jellemző a vizsgált területen.



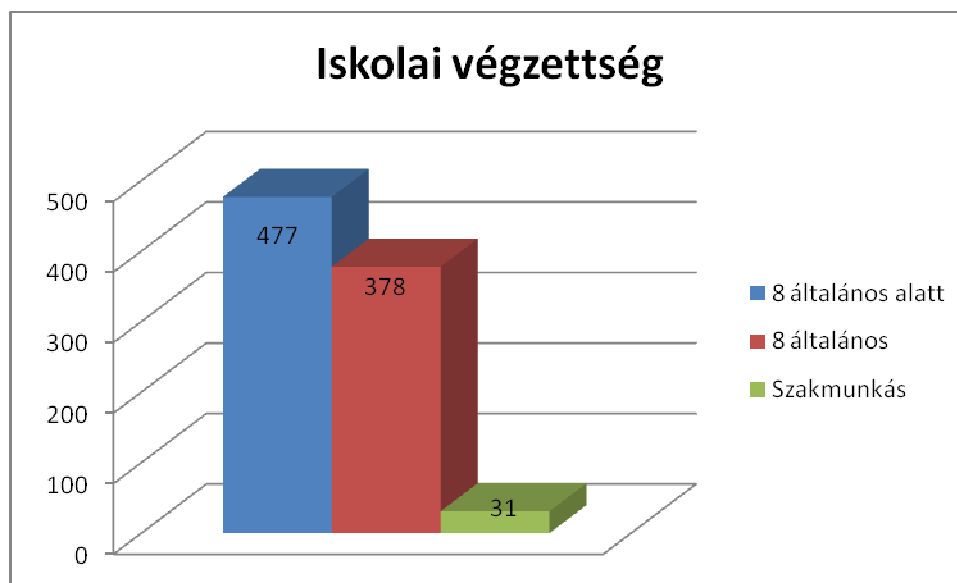
8. sz. diagram

A legmeglepőbb szám a kutatás során, hogy 99 család gondolja úgy, hogy szíveségi lakáshasználó. Ezen személyek ezeket a lakásokat nem rokon viszonyban használják, semmilyen lakbért nem fizetnek a tulajdonosnak. Az itt élők kultúrájára jellemző, hogy összetartó, egymáshoz ragaszkodó társadalmi csoport, egymást befogadják, ha családtag. Meglátásuk szerint a vizsgált területen mindenki családtag, így nem engedik, hogy bárki az utcán aludjon.

A kérdőíves vizsgálat során folytatott személyes beszélgetések alkalmával többen elmondták, hogy csak abban az esetben nem engedik be magukhoz, ha súlyos bűncselekményt követett el, vagy magatartásával veszélyezteti a család nyugalalmát.

Az elemzést megfelelő számadattal nem tudjuk igazolni, mivel a kérdőíves vizsgálat nyilatkozata önkéntes volt, így személyes adatokat igazoló dokumentumok elkérésére sem volt lehetőség. Ennek következtében az adatokat a nyilatkozott személyek által elmondottakból állapítottuk meg. A megkérdezett személyek közül családonként 1 fő nyilatkozott.

A legmagasabb befejezett iskolai végzettségre vonatkozó adatok elemzése



9. sz. diagram

A vizsgálati eredmények alapján jól kimutatható, hogy a Széles-Keskeny utcán élő roma lakosok iskolai végzettsége az átlag alatt van. Az itt élő lakosok 42 %-a rendelkezik 8 általános iskolai végzettséggel. A vizsgált személyekből csak 29 fő rendelkezik szakmunkás képesítéssel.

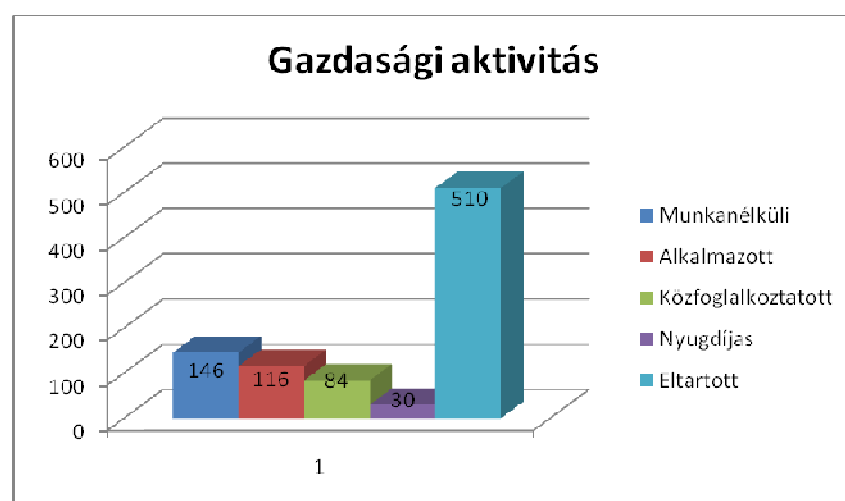
A vizsgálat során megállapítást nyert, hogy 474 személyből 346 fő 0-14 éves kort betöltött és 128 fő 15 év feletti, aki 8 általános iskolai végzettség alatti.

Az évek alatt végzett szociális munka során megállapítható, hogy ezen lakosok körében a 8 általános iskola elvégzése a legfontosabb mérce. Sajnos nem érték a tanulás, nem tekintik fontos célkitűzésnek, hogy szakmát tanuljanak, melyet a diagram adatai is alátámasztanak. A jelzőrendszeri tagok szoros együttműködésének, és a családsegítők intenzív családlátogatásainak köszönhetően 1997 óta azért jól érzékelhető, hogy az általános iskola fontossá vált az itt élő emberek számára. A 3 éves kortól bevezetett kötelező óvodai nevelés, is sokat jelent a 8 általános iskolai végzettség megszerzéséhez.

Az óvodában való megjelenésben pozitív változás figyelhető meg. Az óvodai tankötelezettség 3 éves kortól kötelezővé vált, így az elmúlt években a vizsgálat családok tekintetében az tapasztalható, hogy közülük egyre több gyermek jár óvodába, az igazolatlan hiányzások száma csökkenő tendenciát mutat. Mindez hozzájárult ahhoz, hogy az egész napos óvodai nevelésben részt vett gyermekek, iskolába történő beilleszkedése könnyebbé vált.

A vizsgálatba bevont családok esetében elmondható, hogy jelentős probléma a szülői szerep megtartása és a következetes nevelési stílus kialakítása. Tapasztalataink alapján elmondható, hogy nagyon sok szülő nem tud megfelelő szülő-gyermek kapcsolatot kialakítani, engedékeny, ráhagyó nevelést alkalmaznak. Ebből adódóan a gyermekek számára 14-15 éves kortól nem fontos, hogy szakmát szerezzenek, a tanulás nem képvisel értéket, célkitűzéseik között nem szerepel.

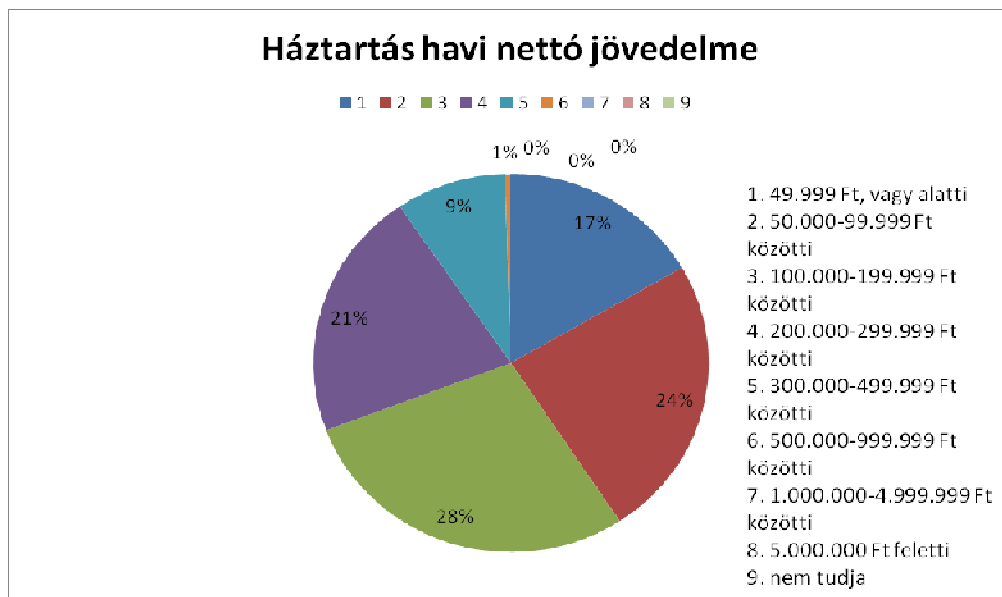
Jelenlegi munkavállalás, kereső tevékenység bemutatása



10. sz. diagram

A megkérdezett roma lakosok gazdasági aktivitási mutatói tükrözik az iskolai végzettségüknek megfelelő munkakört. Ez alapján elmondható, hogy az alacsony iskolai végzettség, az itt élők munkaerőpiacon elfoglalt helyét nagyban befolyásolja.

A megkérdezettek 16 %-a (146 fő) munkanélküli, közfoglalkoztatott 83 fő, nyugdíjas 29 fő, alkalmazott 13% (115 fő). Akik arról nyilatkoztak, hogy alkalmazottak, ők alkalmi munkát vállalnak, napi bejelentéssel vagy vállalkozóknál dolgoznak. A válaszadásokból is jól látszik, hogy a városban található munkahelyeket részesítik előnyben. Nagyon kevés számban, de azért elmondható, hogy vannak olyan személyek, akik már 10 éve is ugyanazon a munkahelyen dolgoznak, és céljaik vannak az életben. Szeretnének saját lakást, és kiköltözni a telepi környezetből.



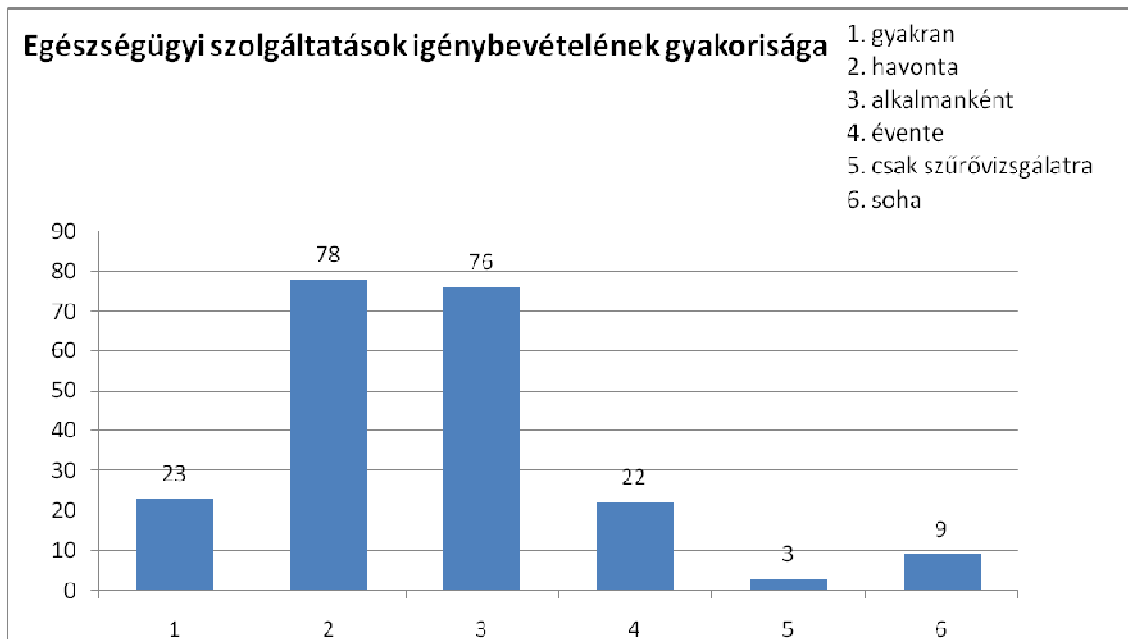
11. sz. diagram

A 11. sz diagram bemutatja, hogy a megkérdezettek 28%-ának a havi bevétele 100.000 - 200.000 forint között van. A vizsgálat rávilágított arra, hogy ezen településen élők nehéz anyagi körülmények között élnek, és alacsony jövedelemmel rendelkeznek. Megállapítható, hogy a gazdasági aktivitás adekvátn tükrözi a háztartásban megjelenő jövedelmet.

A mélyszegénységben élő romák körében a közfoglalkoztatás kulcsfontosságú megélhetési forrás, amely jelentős szerepet játszik a munkaerő-piaci integrációban.

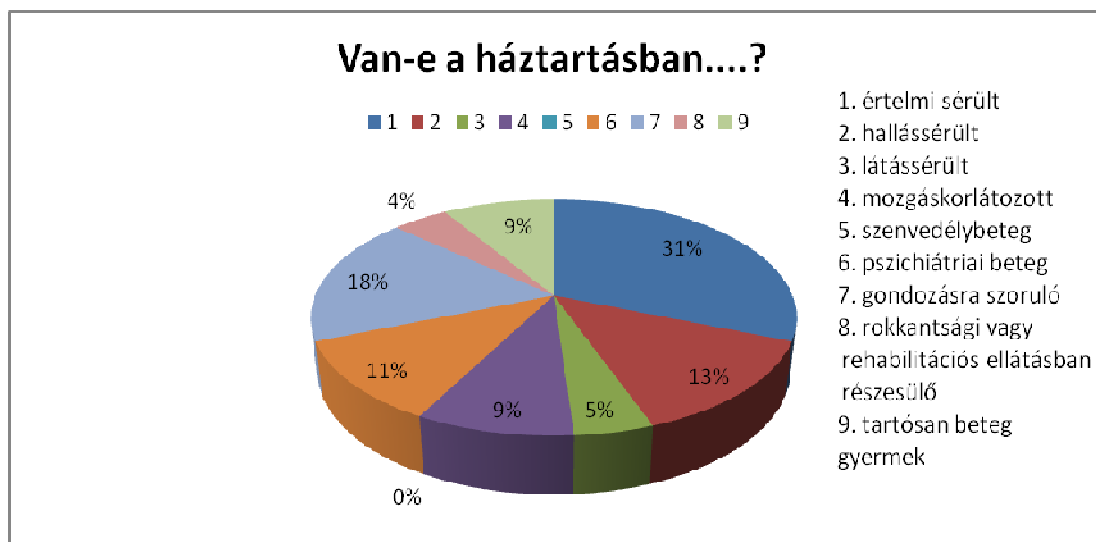
A vizsgált területen élők szakképesítés nélkül, és az aluliskolázottság miatt, elsősorban a szakképzettséget nem igénylő, fizikai munkák vagy a közfoglalkoztatás keretében tudnak elhelyezkedni. Mindez pedig szoros összefüggésben van az anyagi helyzetükkel, életkörülményeikkel.

Egészségügyi ellátás igénybevétele, annak gyakorisága



12. sz. diagram

Az egészségügyi szolgáltatásokat a válaszadók havonta igénybe veszik, vagy alkalmi gyakorisággal. Az adatok elemzéséből egyértelműen kitűnik, hogy a megkérdezettek szűrővizsgálaton alig vesznek részt.



13. sz. diagram

A válaszadók elsősorban a szenvedélybeteg, mozgáskorlátozott és a hallássérült hozzátartozó jelenlétét emelték ki.

Településen elérhető szolgáltatások megközelíthetősége, információszerezés

A vizsgált településrész a városközponttól kívül eső, így ezen lakosoknak a városban található közművelődési intézmények, közintézmények, oktatási intézmények, egészségügyi intézmények, boltok, megközelíthetősége nehézkes. 2025. szeptember hónaptól könnyíti a helyzetüket, hogy helyi buszjárat került bevezetésre, így a gyermekek oktatási intézménybe való eljuttatása és hazajuttatása is könnyebbé vált. Azonban a lakosok 75 %-a gyalog jut el azon intézményekbe, ahol ügyeit intézni szeretné. A 30-40 éves korosztályban egyre nagyobb igény van jogosítvány és autó beszerzésére, így ezen közlekedési eszköz is megjelent a vizsgált területen. 211 megkérdezettből 10 személy rendelkezik gépjárművel. A másik fontos közlekedési eszköz pedig a kerékpár. A roma kultúrából adódóan megfigyelhető, hogy a nők egyáltalán nem vezetnek és kerékpárt is nagyon kevesen használnak.

A lakóhelyével kapcsolatos ismeretekről a megkérdezett személyekből 96 fő nyilatkozott úgy, hogy inkább tájékozott, 36 fő nagyon tájékozott, 49 fő inkább tájékozatlan, 16 fő nagyon tájékozatlan, 14 fő nem tudott érdemleges választ adni. A megkérdezettek 65%-a nyilatkozott úgy, hogy a városban zajló eseményekről információt barátoktól, ismerősöktől, családtagoktól kapnak, a helyi médiából 22% informálódik.

Összegzés, javaslatok

A kérdőíves vizsgálat egy pillanatképet, azaz a jelen állapotot, helyzetet tárta fel Tiszavasvári, ezen szegregátumában élő alacsony szociokulturális háttérrel rendelkező lakosokról. Valószínű, hogy nem kaptunk 100%-os képet az itt élő lakosok mindennapi életéről, mindennapjaikról, szokásaikról, céljaikról. Azonban kaptunk személyes információkat, célokat, iránymutatást, instrukciókat, amelyeket közvetíteni tudunk a önkormányzat, intézmények, szervezetek felé, akik az itt élő személyek társadalmi felemelkedését nagyban segíthetik. A tanulmány elején is rögzítésre került mi is a szociális térkép: egy olyan felmérés, mely olyan felzárkóztató, fejlesztési, lehetőségeket, vagy akár hiányosságokat tár elénk, mely az elemzést követően pontokban rögzíthető.

A kutatás során megállapítást nyert, hogy a vizsgálat célcsoportja túlszűfoltan él, tulajdonjogaik rendezetlenek, alacsony iskolai végzettségűek, szakképzetlenek, és nagy számban munkanélküliek. Mindez szoros összefüggésben van foglalkoztathatóságukkal, elhelyezkedési esélyeik emiatt alacsony.

Fontosnak tartjuk olyan tanfolyamok megszervezését, amelyben lehetőség lenne a 8. osztály megszerzése, majd a szakmaszerzésre ösztönző programokba bevonni az érintett csoportot. Szükségesnek tartjuk már óvodás korban felmérni a képességek hiányát, és ezekre megfelelő felzárkóztató programok biztosításának létjogosultsága megkérdőjelezhetetlen. A lakókörnyezetük rendbetétele érdekében akciócsoportokat kellene kialakítani, amiben roma segítők kerülnének bevonásra, akik a mindennapi életük irányításában részt vennének.

Meglátásaink szerint a mélyszegénységben élő roma nők körében jellemző a fogamzásgátlási ismeretek hiánya, valamint a fogamzásgátló eszközökhöz való hozzáférés nehézségei is (anyagi okok) jelentős problémát jelentenek. Ezért fontosnak tartjuk olyan programok létrehozását, ahol ezzel a kérdéskörrel is kiemelten foglalkozhatunk. A probléma kezelése érdekében olyan program bevezetését tartjuk indokoltnak, mely a korai iskolaelhagyás megelőzésére és a fiatalok támogatására irányul.

A lakókörnyezetük tisztán tartása, valamint a személyes és szociális higiénia biztosítása érdekében kiemelten fontosnak tartjuk - szakemberek bevonásával - életvezetési-, háztartásgazdálkodási, és prevenciók előadások tartását.

Kiemelt feladatnak tekintjük a szülők szemléletformálását, melynek célja rávilágítani, hogy ők is lehetnek a társadalom hasznos tagjai. Továbbá olyan szakemberek felkutatása, akik ezen személyeknek segítséget tudnak nyújtani, és egy olyan bizalmi légkört tudnak kialakítani, ami azt itt élők élethelyzetének javítására szolgál. Kis lépésekkel, nagy csodákat lehet elérni, mely a jövőben olyan telep környezetet tudna biztosítani, hogy az ott élők büszkék lennének arra, amit elértek. A vizsgálat véleményünk szerint elérte eredményét, a lakosok szívesen fogadták a szakembereket, és kérdéseket, válaszokat fogalmaztak meg, melyben kirajzolódott, hogy várják a változást, és szeretnék egy jobb, minőségileg élhetőbb, rendezettebb környezetben élni.

Felhasznált irodalom:

- Fónai Mihály – Vitál Attila: A tiszavasvári magyarcigány és oláh-cigány lakosság szociális helyzete és egészségi állapota
- BIATORBÁGY VÁROS SZOCIÁLIS TÉRKÉPE 2009.
- Közösségi Beavatkozási Terv, TOP-5.2.1-15-SB1-2016-00011 Komplex felzárkóztató programok Tiszavasvári Külső-Szentmihály városrészén